

« zurück blättern vor »

GGRABIA subst. m., ab 1581; auch *gograf*; ‘Amtsrichter; Richter für eilige Rechtssachen’ – ‘sędzia powiatowy; sędzia rozpatrujący nagłe, bieżące sprawy’: 1581 SzczerbSpecSax 147, SPXVI *A to o Gograbiách ktorzy do prętkiego osądzenia gwałtow bywáią obieráni / rozumieć mafz.* o 1581 SzczerbSpecSax 145, SPXVI *Gograbiá rzeczony iest stąd / że sprawy prętkie / á iákoby bieżące / też prędko ij iákoby bieżąc sędzi. Abowiem po Niemiecku Gehen / iest chodźić / a graff [...] znáczy Sędziogo.* o 1581 SzczerbSpecSax 146, SPXVI *stąd Gogrąff iest iákoby bieżący / á prętki Sędzia.* o [arch.] 1843–1855 Moracz.Dzieje VI 35, DOR *Gograbia był to, że tak nazwać możemy, sędzia doraźny po miastach lennych. Mianował go król lub inny pan miasta do jednej tylko sprawy, zwykle przeciw łotrom, a z tym obowiązkiem, aby w ciągu dnia rzecz rozpoznał i zawyrokował.* – SPXVI, L (zan.), SWIL, SW (daw.), DOR (hist.). ◇ **Var:** *gograbia* subst. m., [einzQu.] 1581 SzczerbSpecSax 147, SPXVI o [arch.] 1843–1855 Moracz.Dzieje VI 35, DOR – SPXVI, L (zan.), SWIL, SW, DOR; *gograf* subst. m., [hapax] 1581 SzczerbSpecSax 146, SPXVI – SPXVI, SW. ◇ **Etym:** nhd. *Gaugraf* subst. m., ‘Vorsitzender des Gaugerichts (Gericht eines Gebietes)’, GRI. ◇ **Der:** *gograbski* adj., 1581 SzczerbSpecSax 147, SPXVI *Iż áczkolwiek w wrzędzie Gogrąbfkim áni lenná áni spadku dziedźicznego niemáfz.* o [arch.] 1843–1855 Moracz.Dzieje VI 57, DOR, zuerst geb. L; *gograbstwo* subst. n., ‘Amtsbezirk eines Gaugrafen’, [hapax] 1581 SzczerbSpecSax 146, SPXVI *W Gogrąbftwie [to iest / w prętko obránym Sędziem] niemáfz żadnego lenná.* Zuerst geb. L. ❖ Ein Terminus des Magdeburger Rechts, wie auch *gogrąff*, mit Anlehnung an älteres *grabia* ‘Graf’ und damit eine Art halbe Lehnübersetzung. Die Wörterbücher übernehmen das Wort aus LINDE samt Zitat aus Szczerb[[ic] SpecSax, SPXVI (so noch DOROSZEWSKI). Der Historiker Moracz[[ewski] Dzieje, DOR nimmt es wohl direkt aus Szczerb[[ic]]. Heute, wahrscheinlich seit Moracz[[ewski]] , nur als Terminus der Geschichtsschreibung verwendet.

« zurück blättern vor »